

Služba - dva významy

Ve středověku se rozšířilo a udržovalo pojetí filosofie jako služby (ancilla, také pomocnice atd.) theologie. To se už tenkrát dalo vykládat (zejména koncem středověku) dvojím způsobem: buď jako vysoké postavení filosofie, anebo naopak jako její otročení. Dnes je situace v jistém smyslu podobná, i když nejde o službu pro theologii, ale pro odborné vědy vůbec, zejména pak přírodní. Nám však musí (má) jít o jiný rozdíl v chápání významu slova „služba“. Když třeba Hromádka (2240, s. 49) mluví o službě „kterou opravdová theologie přináší církvi“, říká, že to je „služba primární, hlavní“; proti tomu pak jako službu druhotnou, stručně řečeno jako o „službě světu“ v dané (určité) době (a H. zároveň poněkud problematizuje toto rozdělení, když v závorce připomíná, že „v pravé theologii zasahují okrajové otázky přímo do centra a naopak tak zvané centrální otázky se ukazují ve své závažnosti často teprve, když zasáhnou na okraj“ – dtto). V obou případech se však zdá být zřejmé, že tu jde o službu nikoli otrockou, nevolnickou, nýbrž v jistém smyslu svrchovanou, protože stojí pod jinou, rozhodující normou. Touto normou je pro theologii (řečeno jejím jazykem) „Slovo boží“ (což opět nelze zaměňovat s biblickými texty, neboť – alespoň podle Daňkova výroku – skutečné, živé „Slovo boží“ se „stává“ (verbum fit), neboť zůstává jinak teprve za oněmi texty); pro filosofii je asi vhodnější mluvit o pravdě (nebo ještě lépe o „Pravdě, aby bylo zřejmé, že nejde jen o nějaké pravé, pravdivé výroky, myšlenky, poznatky apod.) A právě zde je jasné a nepochybné, že služba „Pravdě“ je službou té nejvyšší „instanci“, a teprve vykonáváním služby Pravdě (a pouze Pravdě) v tomto smyslu lze vykonávat veškeré další povinnosti a „služby“, jako např. theologie pro církve (a pro svět a dobu), a filosofie ovšem pro celý svět i pro svou dobu, přesněji pro všechny (a dokonce snad i pro nejbližší a dokonce i vzdálenější budoucnost).

(Písek, 100827-1.)